

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ *

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

22 Φεβρουαρίου 1942

Σήμερα συμπληρώνεται ένας χρόνος πού, μέσα στους πρώτους πόνους τοῦ τοκετοῦ, ἄρχισα τὸ ἡμερολόγιο τοῦτο. Σὲ δυὸ μέρες θὰ συμπληρώσης τὸν πρῶτο σου χρόνο, παιδί μου. Πόση χαρὰ ἢ κάθε του μέρα, ἢ κάθε στιγμή του ἐχάρισε στή μανούλα σου. Σήμερα τὸ πρωί, καθὼς εἶδες τὴν «Ἐνη» κι ἔτρεξε νὰ σὲ πάρη, σηκώθηκες ὄρθιος πάλι καὶ στάθηκες πάνω στὸ κρεβάτι, χωρὶς νὰ κρατιέσαι πουθενά. Τὸ σημεῖωσα χθές, μὰ δὲν ἤμουν βέβαιη. Σήμερα ὁμως σὲ εἶδα ἀπὸ μακρυνὰ καὶ στάθηκες ἀρκετὴ ὥρα. Τὰ ποδαράκια σου σὲ κρατᾶνε πιά, ἀγοράκι μου. Ἀπ' τὴ στέρεη αὐτὴ βάση θ' ἀρχίσουν τὰ πρῶτα σου βήματα. Ὁ φύλακας ἄγγελος νὰ σὲ παραστήρη νὰ περπατᾷς σ' ὅλη τὴ ζωὴ σου στὸ σίγουρο δρόμο τῆς ἐδνυχίας καὶ τοῦ καλοῦ.

Χτὲς ἔλεγα στή νοιά σου ὅλα σου τὰ χαριτωμένα καμώματα κι ἐκαμάρωνε καὶ κείνη μαζί μου. Δὲ βοήθα ἀκόμη ἐγκαιρία νὰ σοῦ μιλήσω γιὰ τὴ νοιά σου. Ὅταν σὲ βάπτισε ἦταν μιὰ κρίσιμη ἐποχὴ—εἴχαμε κάθε τόσο συναγερμους—καὶ δὲν ἔγραφα κείνες τίς μέρες. Ὑστερα σταμάτησαν οἱ συγκοινωνίες καὶ δὲν ἐρχόταν συχνὰ νὰ μᾶς βλέπη. Μὰ τώρα, πὸν ὅλα ἠρέμησαν, ἐρχεται ταχτικά καὶ μιλοῦμε γιὰ σένα. Ἡ νοιά σου, ἀγόρι μου, εἶναι μιὰ φίλη ἀδελφική μου. Μαζὶ ἀκούγαμε τὰ σκιοτήματά σου, προσμένοντας νὰ φανῆς στὸ φῶς, κι ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ σὲ γεννήσω, μοῦ παραστάθηκε σὰν ἐπίγειος ἄγγελος. Κεῖνες τίς μέρες ἔλειπε. Ἦταν ὁ πόλεμος μὲ τοὺς Ἰταλοὺς κι ὑπηρετοῦσε, σὰν ἐθελόντρια ἀδελφή, σ' ἓνα πλωτὸ νοσοκομεῖο. Ἡ ψυχὴ μου σφιγγόταν στὴ σκέψη πὼς θάφτανε ἡ μέρα

νὰ γεννήσω χωρὶς νὰ στέκεται δίπλα μου ἡ ἀγαπημένη μου Λούλα. Μὰ ἤμωνα τυχερή, ἀγοράκι μου. Τῆ βραδυνὰ πὸν μοῦρθαν οἱ πόνοι ἔφτασε κι ὁ «Σωκράτης», τὸ πλοῖο-νοσοκομεῖο ὅπου ὑπηρετοῦσε ἡ νοιά σου. Δυὸ μερόνυχτα ἦταν δίπλα μου καὶ μὲ κρατοῦσε καὶ μοῦδινε θάρρος καὶ μοιραζόταν μαζί μου τὴν ἀγωνία. Ὁ γιατρός, πὸν τὸν εἶχε βαθιὰ συγκινήσει μιὰ τέτοια φιλία, τῆς φόρεσε μιὰ ἄσπρη μπλούζα καὶ τὴν ἄφησε στὸ χειρουργεῖο μαζί μου. Κι ὅταν γεννήθηκες, ἦταν ἡ πρώτη ἀπ' τοὺς δικούς μας πὸν σὲ καλωσόρισε στὴ ζωὴ, μὲ μιὰ εἰκονίτσα τῆς Παναγίτσας, πὸν κοέμασε στὴ λευκὴ σου κοννίτσα τῆς κλινικῆς. Τὴν ἴδια μέρα ἔφυγε τὸ πλωτὸ νοσοκομεῖο, καὶ κείνη, ξάγρυπνη, κοροασμένη, μπαρζάρησε πάλι γιὰ τὸ μεγάλο της ἔργο. Ἦταν, ἀγόρι μου, μιὰ ἐποχὴ, πὸν ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἴχαμε γίνει ἀνώτερα πλάσματα, ἔτοιμα γιὰ τὴν πιὸ μεγάλη θυσία. Μὰ ἡ νοιά σου ἀφοσιώθηκε ιδιαίτερα στὸν ὠραῖο ἐκεῖνον ἀγῶνα. Δυὸ φορές τορπιλλίστηκε ὁ «Σωκράτης», καὶ κείνη, ἀτρόμητη πλάι στους τραυματίες, τοὺς ἔδινε θάρρος καὶ τοὺς περιποιόταν, σὰ νὰ ταξίδευαν μὲ γαλήνη.

Ὅσο γιὰ σένα, ἀγόρι μου, πρὶν ἀκόμα φανῆς στὴ ζωὴ, ἡ νοιά σου σὲ εἶχε γεμίσει μὲ δῶρα. Μιὰ βδομάδα πρὶν φῆγη γιὰ τὸ ταξίδι της—20 μέρες πρὶν ἔρθῃ ἡ ὥρα νὰ γεννηθῆς—ἦρθε στὸ Ραδιόφωνο, ὅπου ἐργαζόμουν κι ἐγώ, ἐπιστρατευμένη στὴν Ἐθνικὴ Διαφώτιση, μὲ μιὰ κούτα μεγάλη, γεμάτη δῶρα γιὰ τ' ἀγγελούδι πὸν περιμέναμε. Σαλιαρίτσες, ζιπούνια, πονκαμισάκια καὶ μιὰ κουβερίτσα γαλάζια κι ἄσπρη—εἶχε, λέει, προαίσθηση πὼς θάσουν ἀγόρι—μὲ τοὺς ἑπτὰ νάνους καὶ τὴ Χιονάτη. Ἔτσι, τὰ πρῶτα ρουχαλάκια πὸν φόρεσες ἦταν τῆς νοιάς σου. Ἡ βάπτισή σου

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο φύλλο.

ἔγινε, ὅπως σοῦπα, πολὺ βιαστικά, σὲ μιὰ κρίσιμη ὥρα, ὅταν στὴν ἄμοιρη χώρα μας ὅλα εἶχαν βουλιάξει. Ἦταν μιὰ μαγιάτικη μέρα τοῦ 1941. Εἶχαμε μαζευτὴ καμιὰ εἰκοσαριά συγγενεῖς καὶ φίλοι στὴν κάμαρά σου, ποὺ ἦταν τότε ἀκόμη γραφεῖο. Στὴ μέση ἢ κολυμπήθρα μὲ τὸν παπᾶ. Σὲ γυμνώσαμε στὸ κρεβάτι καὶ σὲ πῆρε ὁ παπᾶς καὶ σὲ βούτηξε στὸ νερό. Τί ἀστεῖος ποὺ ἦσουν! Σνηθισμένοι ἀπὸ τὸ μπάνιο σου—ὡς τοὺς ἔξι σου μῆνες ἔκανες καθημερινά—δὲν ξαφνιάστηκες καθόλου. Γελοῦσες καὶ κοίταζες εὐχαριστημένος τὸν κόσμο. Ὅλοι σὲ καμαρώνανε καὶ σ' εὐχόντουσαν νὰ μᾶς ζήσης. Εἶχαμε παραγγεῖλει κουφέτα χῶμα—ποῦ νὰ βρεῖς κεῖνον τὸν καιρὸ μπουμπουνιέρες!—ὥραϊα γλυκὰ καὶ λικέρο. Ὁρες ὕστερα κουβεντιάζαμε μὲ καμὰρι γιὰ σένα. Τί εὐτυχία μᾶς ἔχεις χαρίσει, ἀγόρι μου! Κοντεύει νὰ κλείση χρόνος—δυσὸ μέρες μᾶς λείπουν ἀκόμη—ποὺ ζοῦμε τρελλοὶ ἀπὸ εὐτυχία στὴ σκέψη σου, στὴ γλυκεῖα ὀπτασία τῆς βρεφικῆς ὁμορφιάς σου. Μπορεῖ νὰ περάσαμε ἀγωνίες μὲ τίς ἀρρώστιες σου, καὶ φροντίδες καὶ στενοχώριες γιὰ τὴ διατροφή σου στὶς δύσκολες τοῦτες μέρες. Μὰ τί σημασία ἔχουν ὅλα ἀτὰ μπροστά στὸ χαμόγελό σου, στὰ παιχιδάκια σου, στὸ γλυκό σου στόμα, ποὺ κελαιθεῖ ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ;

24 Φεβρουαρίου 1942

Τὰ πρώτα σου γενέθλια, ἀγόρι μου. Σὰν σήμερα πέρουσι ἤρθες στὸν κόσμο. Ἐνα χρόνο ὀλάκερο μᾶς χαρίζεις τὴν ὁμορφιὰ καὶ τὴν εὐτυχία. Ἡ ζωὴ γέμισε ἀπὸ νόημα, ἢ ψυχὴ γίνηκε ὅλη μιὰ φλόγα ἀγάπης, ἢ σκέψη βοῆκε σκοπὸ καὶ προορισμό. Ἐγὼ καὶ ὁ πατέρας σου ξαναγεννηθήκαμε ἀπὸ τότε ποὺ ἤρθες ἐσὺ στὸν κόσμο. Εἶναι παρὰ ξένο, καὶ ὅμως εἶναι ἡ κυριολεξία: Ἐσὺ, μικρὸ Ἀντωνάκι, μᾶς γέννησες. Καὶ δὲν ξέρω ἂν εἶναι τὰ δικά σου γενέθλια ποὺ γιορτάζουμε σήμερα ἢ τὰ δικά μας. Γλυκὸ μας παιδάκι, ἄς εἶσαι εὐλογημένο! Σὰν τοῦτη τὴ μέρα, πάνω ἀπὸ ἑκατὸ νὰ γιορτάσης, τὴ μιὰ πιὸ εὐτυχισμένη ἀπὸ τὴν ἄλλη.

18 Μαρτίου 1942

Περνοῦν οἱ μέρες, καὶ ὅλο καὶ γίνεσαι ἀνθρωπος, ἀγοράκι μου. Στέκεσαι «μοναχὸ-μοναχὸ» μὲ τὰ χεράκια, φτερὰ ἀπλωμένα, στὸ πλάι καί, σὰ νὰ καταλαβαίνης πὼς κάτι καινούργιο ἐμαθες πάλι, φωνάζεις: «Ζήτωωω!» Παίρνεις τρεχάλα τὸ γύρο τοῦ πάρκου, κρατώντας τὰ κάγκελα, καὶ μὲ τί ἐξυπνάδα περνᾶς τίς γωνιές τους, κόβοντας δρόμο λοξά! Ἀπλώνω στὸν ἥλιο, μέσα στὴν κάμαρά σου—ἔξω δὲν εἶναι ἀκόμα καιρὸς—τὸ χαλί σου καὶ βάζω ἐπάνω τὸ πάρο σου. Κάθεσαι μέσα καὶ παίζεις, καὶ πότε πότε, κεντριζοντάς σε, βάζω τὸ ρόζ κοντάκι τῆς πούδρας σου στὶς γωνιές καὶ πᾶς νὰ τὸ πιάσης. Μὰ πρὶν τ' ἀγγίξουν τὰ δαχτυλάκια, τ' ἀρπάζω—καὶ νὰ το στὴν ἄλλη γωνιά. Καὶ σὺ δὲ φωνάζεις: καταλαβαίνεις πὼς εἶναι παιχιδὶ καὶ πᾶς εὐχαριστήμενο, κάνοντας βόλτες.

Ὅσο γιὰ λέξεις καινούργιες, ἔνα σορό! Τώρα σκιρτᾷ ἡ καρδιά μου ἀπὸ χαρὰ στὴ φωνὴ σου «μαμά», καὶ ὅταν σοῦ λένε «Ποῦ εἶναι ἡ μαμά σου;» ἀπλώνεις γελώντας τὸ δαχτυλάκι σου καὶ φωνάζεις: «Ἄτη!» Τὸ ἴδιο κάνεις καὶ στὸ θεῖο Μανώλη—φωτογραφία στὸν τοῖχο—καὶ στὸ νινί στὸν καθρέφτη. Μ' αὐτὸ πιὰ τὸ «νινί» σου διασκεδάσεις πολὺ, καὶ εἶναι ἀστεῖο ὅταν ζητᾶς, πλησιάζοντας τὰ χεράκια σου στὸ κρῦσταλλο, νὰ φιλήσης τὸν ἑαυτὸ σου, φωνάζοντας «μπά». Μὰ ἡ πιὸ ὥραϊα φωνὴ σου εἶναι τὸ «πάει», σὰν φύγη κανένας. Ὅσο γιὰ τὴν παράκλησή σου—ἀπαίτηση μοιάζει μᾶλλον—νὰ σὲ σηκώσουν, τὴν κάνεις μὲ τόσο στόμφο, ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ σὲ παρακούση κανεὶς. «Ἄ...πά» φωνάζεις, καὶ ὅταν σὲ ρωτήσουμε «Ποῦ νὰ σὲ πᾶμε;» φωνάζεις: «Ἄουά». Ἐτσι σοῦ μάθανε τ' ἀτοκίνητα, ἀπὸ τὴ φωνὴ τους.

Ἀνάλογα προχωρεῖ ἡ ἀντίληψή σου. Θᾶναι μιὰ δεκαπενταριά μέρες ποὺ ὁ πατέρας σου ἔδωσε τὰ μαλλιά του μ' ἓνα δίχτυ γιὰ νὰ ἰσιώσουν. Τὸν κοίταξες καλὰ καλὰ, καὶ ὕστερα ἀπὸ δυσὸ λεπτῶν σιωπῆ εἶπες «παπού». Ἐκανες σύγκριση κιόλας. Ὁ πατέρας μὲ τὸ δίχτυ ἔμοιαζε τὸν παππού σου μὲ τὸ σκουφάκι, ποὺ τόσο σ' ἀρέσει νὰ τὸ

βγάξης από τὸ κεφάλι του καὶ νὰ τὸ πετᾷς χάμω.

Ἐχεις μερικὰ ἀστεία, πὸν πρέπει νὰ τὰ κρατήσῃς, γιὰ νὰ σὲ διασκεδάξουν σὰ μεγαλώσης. Ὅταν σοῦ φέρουν ζεστό τὸ φαί σου, σὲ μάθαμε νὰ φουᾶς γιὰ νὰ τὸ κρυώσης. Κι εἶσαι τόσο χαριτωμένο, καθὼς σου φρώνεις τὰ κόκκινα χειλάκια, πὸν γίνονται σὰ δαχτυλιδάκι, καὶ ξεφουᾶς! Ἔτσι ἐπαύτισες τὸ φαί μὲ τὸ φύσημα. Κι ὅ,τι νὰ σοῦ φέρουν νὰ φᾶς, ἀκόμη καὶ πορτοκάλι στυμμένο, τὸ φουᾶς γιὰ νὰ τὸ κρυώσης. Καί, τί ἀστείο! ὅταν κάθε πρωὶ ὁρμᾶς στῆς μαρούλας τὴν ἀγκαλιὰ νὰ θηλάσῃς, κι ἐκεῖνη σ' ἀνοίγει τὸ στήθος· ἀρχίζει τότε νὰ στορογγυλεύς τὸ στόμα καὶ νὰ φουᾶς τὸ μαστό, λὲς καὶ εἶναι ἡ κρέμα σου!

Εἶναι σχεδὸν μῆρας πὸν κρύωσες λίγο—ἴσως νὰ κόλλησες κι ἀπ' τὴ Νίτσα πὸν εἶχε γρίππη—καὶ συναχώθηκες. Εἶχες ἓνα βήχα τόσο ξερὸ πὸν φοβήθηκα κοκκότη. Ἐυτυχῶς δὲν ἦταν παρὰ γριπούλα, μὰ γιὰ τὴν ἡλικία σου, καθὼς δὲν μπορεῖς νὰ βγάξῃς τὰ φλέματα, ἔχει κι ἡ γρίππη τὴ σοβαρότητά της. Τὸ στήθος σου ἀπὸ τότε κάνει ἓνα γουεγοῦρισμα πὸν μ' ἀνησυχεῖ. Κά-

ποια μέρα εἶχες καὶ πυρετό, κι ὁ γιατρὸς εἶπε νὰ βάλωμε καταπλάσματα. Θαρρῶ πὼς ἔπεσε σὲ μιὰ μέρα (εἶναι ἀδύνατο νὰ σταθῆς νὰ σοῦ βάλωμε, ὅπως ἄλλοτε, τὸ θερμόμετρο στὸν πισινούλη), μὰ ἡ βραχνάδα καὶ τὸ γουεγορητὸ ἐξακολοθοῦν, μὲ κάπως λιγώτερη ἔνταση. Εἶναι ἡ τρίτη φορὰ πὸν μοῦ κρύωσες. Τὴν πρώτη χωρὶς πυρετό, μὰ μὲ κεῖνο τὸ θόρυβο στὸ στηθάκι. Σοῦβαλα πίτουρα ζεστά, καὶ σοῦ πέρασε σὲ μιὰ μέρα. Ἦταν φθινόπωρο τότες, κι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ καιροῦ μᾶς γρίππιασε ὄλους. Στὴν ἀρχὴ τοῦ χειμῶνα ξανακρύωσες λίγο, καὶ μὲ τὰ πίτουρα πάλι ἐδιώξαμε κεῖνο τὸν ἀπαίσιο θόρυβο, ὅμως χρειαστήκαμε τότες τρεῖς μέρες. Τώρα, τὴν τρίτη φορὰ, ἀγωνίζομαι ἓνα μῆνα. Τρέμω νὰ μὴ σοῦ μείνη τίποτε βρογχικὸ καὶ σὲ βασανίζει ὥσπου νὰ μεγαλώσης. Μὰ δὲν μπορῶ νὰ σὲ κλείνω μέσα στὸ σπίτι. Σ' ἀρέσει τόσο τὸ ὑπαιθρο κι ἔχεις τόση ἀνάγκη ἀπὸ τὸ χᾶδι τοῦ ἡλιου! Αὐτός, ἀγοράκι μου, σὲ μεγάλωσε καὶ χάρισε τὰ ρόδα στὰ μάγουλά σου. Αὐτὸς θὰ σὲ κάμῃ νὰ περπατήσης μιὰ ὥρα ἀρχύτερα καὶ θὰ γεμίση τὸ στόμα σου μὲ μαργαριτάρια. (Συνεχίζεται)

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΕΠΕΤΥΧΟΝ ΝΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣΟΥΝ ΙΟΥΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΟΜΥΕΛΙΤΙΔΟΣ ΕΝΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΚΥΤΤΑΡΩΝ

Ἄλμπαν.—Ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀντικαρκινικὴ Ἐταιρεία ἀνεκοίνωσεν ὅτι Ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες ἐφωτογράφησαν, διὰ πρώτην φορὰν, ἰοὺς πολιομυελίτιδος ἐντὸς ἀνθρωπίνων κυττάρων, ὅπου καὶ ἀναπτύσσονται.

Τὸ ἐν λόγῳ κατόρθωμα ἐπραγματοποιήθη ἐνταῦθα ὑπὸ δύο ἐπιστημόνων τῆς Ὑπηρεσίας Δημοσίας Ὑγείας τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, τῇ βοήθειᾳ ἠλεκτρονικοῦ μικροσκοπίου, συσκευῆς ἣτις ἔχει μέχρι τοῦδε χρησιμεύσει εἰς τὴν ἀπόκτησιν φωτογραφιῶν ἀπομονωθέντος ἰοῦ πολιομυελίτιδος. Πάντως, οὐδεὶς εἶχε μέχρι σήμερον ἰδεῖ τοὺς ἐν λόγῳ ἰοὺς ἐντὸς ἀνθρωπίνων κυττάρων.

Διὰ τῶν νέων φωτογραφιῶν διαπιστοῦται ὅτι, προφανῶς, οἱ ἰοὶ πολλαπλασιάζονται εἰς τὰς ἐκ κυττάρων ὕλας αἵτινες περιβάλλουν τὸν πυρῆνα, οὐχὶ δὲ ἐντὸς τοῦ τελευταίου, ὡς ὑπετίθετο μέχρι τοῦδε. Ἡ διαπίστωσις αὕτη πιθανῶς νὰ συντελέσῃ ὥστε τοῦ λοιποῦ νὰ ἐξετάζεται ἡ μορφή μολύνσεων τῶν ἰστών ὑπὸ καθ' ὁλοκληρίαν νέον πρῖσμα, δεδομένου ὅτι τὰ χημικὰ συστατικὰ τοῦ πυρῆνος διαφέρουν κατὰ πολὺ τῶν περίξ στρωμάτων.

Ἀφ' ἐτέρου, οἱ ἐπιστήμονες ἀνεκάλυψαν ὅτι ὁ ἰὸς τῆς πολιομυελίτιδος πολλαπλασιάζεται μὲ ἀσύλληπτον ταχύτητα. Συγκεκριμένως, εἰς καὶ μόνον ἰὸς αὐξάνεται εἰς 100.000 ἐντὸς ὀλίγων ὥρων. Οὗτοι, πάντως, εἶναι τόσο μικροὶ ὥστε ἐν ἑκατομύριον ἐξ αὐτῶν, παρατεταγμένοι ὁ εἰς πλησίον τοῦ ἄλλου, νὰ καλύπτῃ ἀπόστασιν 2,54 ἐκ.

Περαιτέρω ἔρευναι ἴσως ὀδηγήσουν εἰς τὴν ἀπόκτησιν γνώσεων σχετικῶν μὲ τὸν τρόπον ἀναπτύξεως μολύνσεων τῶν ἰῶν, πιθανώτατα δὲ καὶ μὲ τὸ πῶς θὰ ἀποτρέπεται ἡ τοιαύτη ἀνάπτυξις. Ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας τονίζεται ἐπίσης ὅτι εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς θέλει διαπιστωθῆ ὅτι ὠρισμένοι καρκινικοὶ ὄγκοι ὀφείλονται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν συγκεκριμένων ἰῶν, τὰ ἐν προκειμένῳ περιρίσματα δυνατὸν νὰ ἰσχύουν καὶ εἰς τὸν παρόντα τομέα.

Δηλοῦται, τέλος, ὅτι οἱ ἀρμόδιοι ἐπιστήμονες καταβάλλουν ἤδη προσπάθειάς διὰ τὴν φωτογράφησιν αὐτοῦ τούτου τοῦ σταδίου τῆς δημιουργίας (γεννήσεως καὶ ἀναπτύξεως) ἰῶν ἐντὸς τῶν κυττάρων τοῦ ὄργανισμοῦ.